

R.A. Tapp
Sergent
Begravet på Avernakø
Kirkegård.

T.K. Wright
Pilot
Blev ikke fundet.

K.W. Mitchell
Kaptajn
Begravet på Aastrup
Kirkegård.

Lancaster

16. maj 1944

DA KRIGEN KOM TIL AVERNAKØ

HISTORIE OG BAGGRUND.

- *Syv unge flyvere omkom, da deres bombemaskine blev skudt i brand ved Lillebæltsbroen og styrtede ned ud for Avernakø 16. maj 1944.*

20.401 BLEV IKKE FUNDET

I Runnymede nær Winsor Castle er indrettet en mindelund for de 20.401 RAF-besætningsmedlemmer, som ikke blev fundet. Blandt dem D.G. Pegrum, T.K. Wright og C.F. Bish fra Lancaster LL 963, der styrtede ved Avernakø 16. maj 1944.

"Deres navne lever for evigt".

Før invasionen:

De allieredes øverstkommanderende, general Eisenhower, chef for invasionen i Normandiet 6. juni 1944 ville have spærret de tyske ubåde inde i Østersøen. LL 963's sidste togt - udlægning af miner i Kiel Bugt - 16. maj var en del af den plan. Eisenhower besøger her amerikanske faldskærmssoldater - 2 dage før invasionen.

Sqadr. 103
"Den sorte svane".

Lancaster:

Tung 4 motors RAF-bombemaskine.
Besætning: 7 mand. Vingspand: 31,1 m.
Længde: 21.1 m. Højde: 5,97 m.
Vægt: m/bombelast 31.750 ton. Max.
fart: 462 km/t. Rækkevidde:
(lastet) 2.675 km.

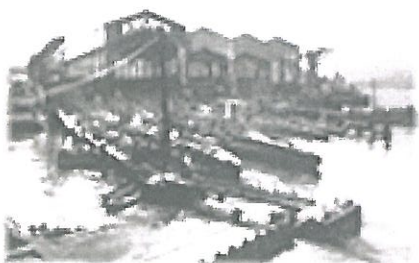
Lancasterens styrt:

Skete natten til den 16. maj 1944, ca. 1 km nordvest for Avernakø Hoved.
Flyet var skudt i brand af tysk antiluftskyts ved Lillebæltsbroen.

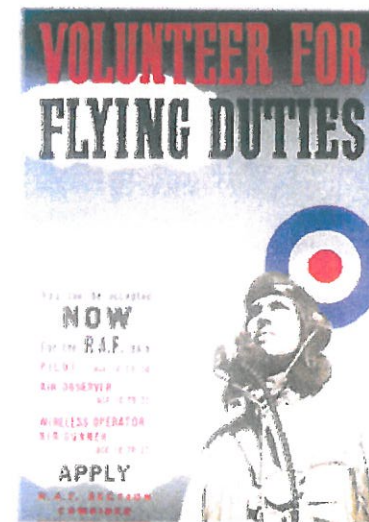
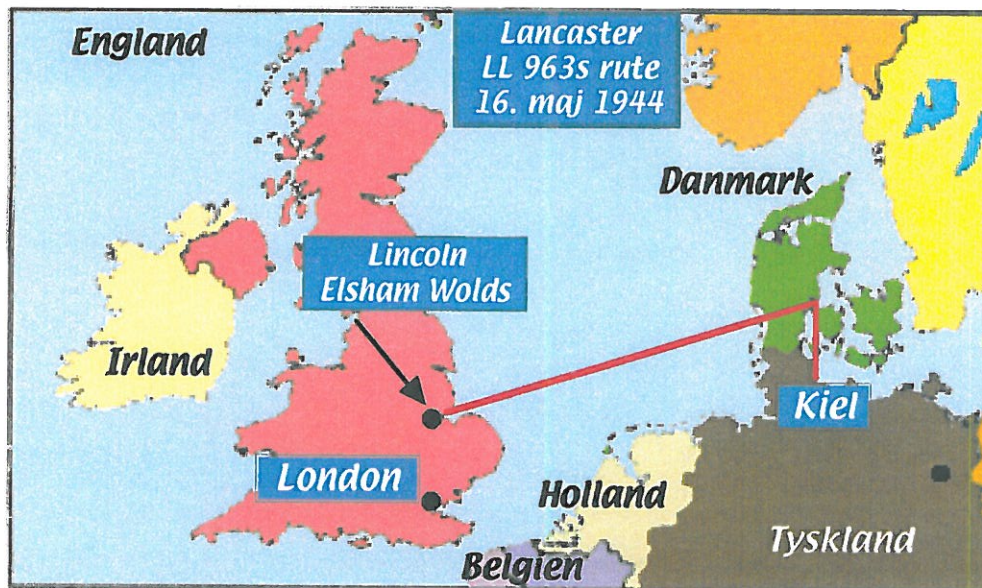
Lincoln:

Hovedbyen i amtet Lincolnshire i det østlige Midtengland. Det var fra flyvepladsen Elsham Wolds, at Lancasterbombe-maskinen med syv mands besætning startede natten til den 16. maj 1944 med kurs mod Kiel.

Kiel:

Kiel - med ubådsværftet "Krupp Germania"- var en vigtig base for det tyske ubådsvæsen. Basen havde en idel geografisk placering. De allierede bombefly skulle først gennemtrænge det tyske antiluftskyts i Danmark og i Nordtyskland for at nå igennem til Kiel.

Alle var frivillige:

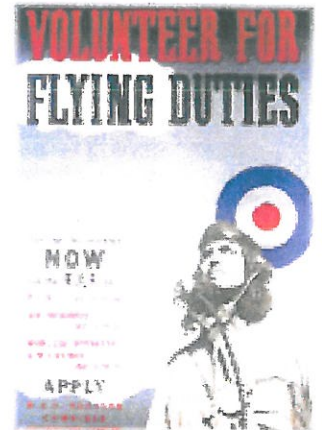
En hverveplakat om at melde sig til tjeneste i RAF. Alle besætningsmedlemmer i RAF var frivillige.

Indhold

- Side 1-11 Historien om Lancasteren 963 og dens besætning.
- Side 12 Broderen, der blev derude.
- Side 13 Kaptajnen på Aastrup Kirkegaard.
- Side 14 Englændergraven i Faaborg.
- Side 15 LL 963's 23 togter.
- Side 16 Sidste logbog.
- Side 17 Spær u-bådene inde i Kiel Bugt.
- Side 18 Tæppebombning.
- Side 19 Angrebet på Friederichshafen.
- Side 20 Kiel bombet 633 gange.
- Side 21 Den flyvende doktor.
- Side 22 A.P. Moldt, Danmark & "Hvis - jeg ikke kommer hjem".
- Side 23 Kort: RAF's bombemål i Europa.
- Side 24 Squardon 103 på Elsham Wolds.
- Side 25 Kort: 40 bombefly-baser i Lincolnshire.
- Side 26 RAF Bomber Commands tab: 55.000 ud af 125.000.
- Side 27-32 RAFs komplette logbog for LL 963s 23 togter.
- Side 34-40 The Story of the Black Swan - Squardon 103.
- Side 41 Luftkrigen i Europa - 1939-45.
- Side 42 Grave og mindsmærker over LL 963-besætningen.
- Side 43 Et personligt synspunkt.
- Side 44 RAFs mindelund i Runnymede.
- Side 45-46 Kildefortegnelse.

Forord

En junidag i 1970 kom jeg for første gang til Avernakø. En kollega havde året forinden købt Smedehuset. Da han selv skulle sejle havet omkring Danmark tyndt i sin ny-erhvervede pæreskude, tilbød han mig at låne Smedehuset sommeren over.

Jeg mødte her Avernakø's daværende sognepræst *Frits Raven*, der fortalte, at han var i færd med at skrive Avernakø's historie. Jeg fik et duplikeret eksemplar af "*Blade af Avernakø's Historie*", der blev min faste godnatlæsning.

Det er lokalhistorie, når den er bedst. Grundig og veldokumenteret som følge af *Frits Ravens* utallige besøg på Det Kgl. Bibliotek, Rigsarkivet, Landsarkivet i Odense samt Faaborgs Lokalhistoriske Arkiv, der siden, Avernakø Kommune i 1966 blev indlemmet i Faaborg, også har opbevaret Avernakø's kommunale arkiv.

En ting ærgrede *Frits Raven*. Det var ikke lykkedes ham at komme til bunds i historien om Lancasterflyet, der natten til den 16. maj 1944 styrtede ud for Avernakø Hoved - med sin syv mands besætning. Alle syv omkom. En, sergent *R.A. Tapp*, blev begravet på Avernakø Kirkegård.

Det var en udfordring, jeg ikke kunne modstå.

Helt på bar bund stod jeg ikke. Avernakø's sognepræst 1946-57, *Knud Svejstrup Nielsen* havde efter et større efterforskningsarbejde fundet frem til *R.A. Tapps* forældre, som han i 1948 besøgte i hjemmet i Brighton. Her mødte han også *K.W. Mitchells* forældre. *Svejstrups* notater om besøget i England har været til stor nytte.

Derudover havde tiden udtørret kilderne i Danmark og i England. Men i 1999 kom jeg på internettet og begyndte at søge efter "Avernakø-Lancasteren". En dag var der gevinst. Jeg fik forbindelse med *Mr. David W. Fell* i Bradford, der har skrevet historien om luftbasen *Elsham Wolds* i Lincolnshire. *Elsham Wolds* var base for to bombeeskadriller, Squadron 103 og 576. Det viste sig, at Avernakø-Lancasteren tilhørte eskadrille 103.

Allerede en uge efter havde jeg fra *David W. Fell* modtaget fem e-mails, spækket med oplysninger om Avernakø-Lancasteren, om besætningsmedlemmerne samt om *Elsham Wolds*-basen generelt.

Elsham Wolds åbnede i juli 1941 og lukkede i 1947. Det var den største flyveplads under 1. bombegruppe med op til 47 *Lancaster*-ere i luften hver nat i slutningen af 1943. Eskadrille 103 havde base på *Elsham Wolds* mellem 1941 og november 1945. Alle bombe-

flyenes besætningsmedlemmer var frivillige. De kom fra Storbritannien, Canada, Australien og New Zealand. Over 1.000 af *Elsham Wolds*-basens besætningsmedlemmer omkom.

I de følgende uger og måneder efterlyste *David Fell* på internettet og i engelske aviser pårørende til Avernakø-

Tegning: En Lancaster vender hjem.

Lancasteren, og den 26. januar 2001 modtog jeg et brev med nye oplysninger fra *Miss Phyllis Wright* - søster til pilot-officer *T.K. Wright* - en af de tre, der ikke blev fundet. *Miss Wright* var i 1998 i Danmark. Hun ville se havet, hvor broderen fandt sin grav.

Derimod lykkedes det ikke at få forbindelse til pårørende/kolleger til *William Kelly*, *David Howells*, *C.F. Bish* samt *D.G. Pegrum*.

Korrespondancen med *David W. Fell* stopper ikke med denne lille bog. Så måske er disse linier ikke det definitive punktum for historien om LL 963.

På baggrund af *David Fells* omfattende efterforskning har det været muligt at afdække historien omkring *Lancaster 963* og dens besætning. Uden *David W. Fells* utrættelige indsats var projektet ikke blevet til noget. En stor tak til ham.

Jeg vil også rette en tak til *Faaborg Bibliotek*, specielt til bibliotekar *Arne Stricker-Petersen*, der med stor beredvillighed har bistået med hjemtagelse af faglitteratur, der kunne indramme bombeoffensiven mod det besatte Europa i en bredere historisk sammenhæng.

Historien om Lancaster-bombeflyet "LL963", der styrtede ved Avernakø den 16. maj 1944.

Syv unge englændere fandt døden i Det Sydfynske Øhav

Situationen, foråret 1944

Det er maj 1944. Hitler er på tilbagetog på Østfronten, men er endnu herre i hele Vest-europa.

De allieredes invasion i Nordfrankrig på fem strande i Normandiet, *Utah*, *Omaha*, *Gold*, *Juno* og *Sword*, (se nedenstående kort og billede), tirsdag den 6. juni - "The longest Day" - ligger kun 21 dage fremme.

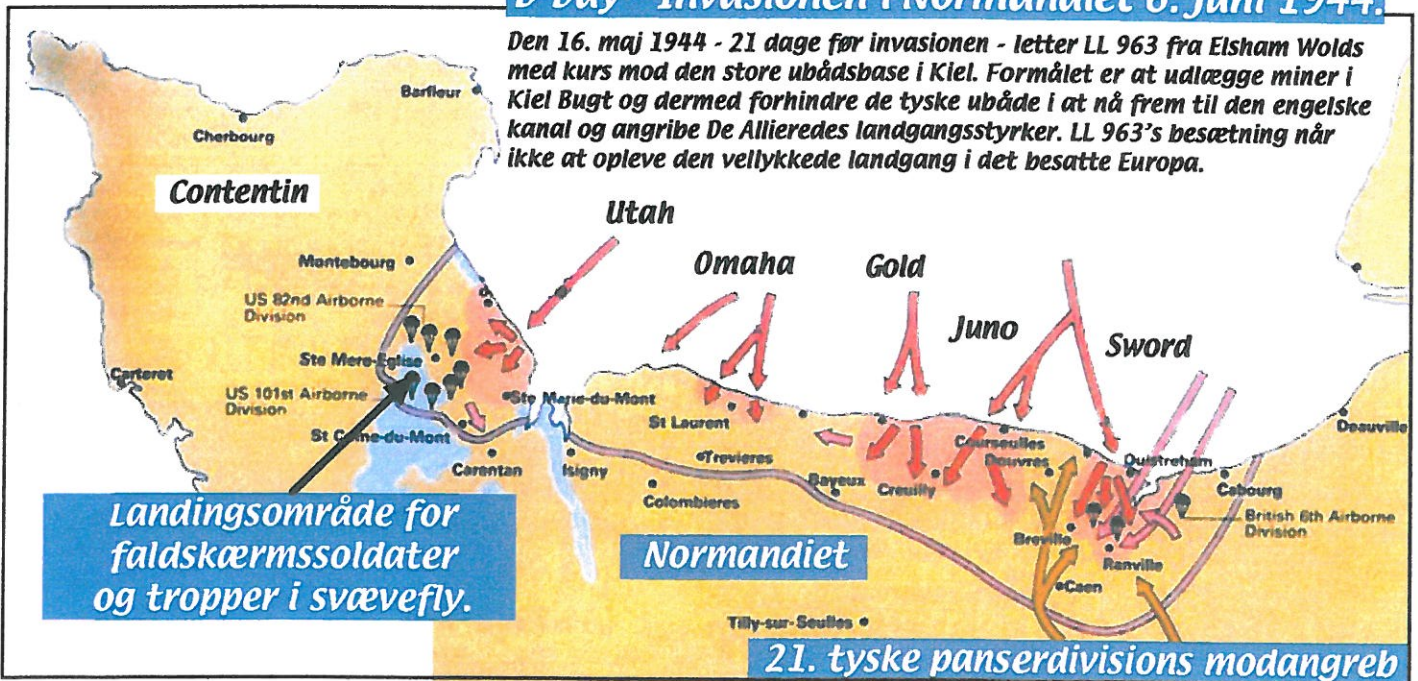
For at svække den tyske værnemagt mest

muligt inden invasionen, intensiverer engelske og amerikanske bombemaskiner togterne mod strategiske, militære mål. Amerikanerne bomber om dagen, englænderne om natten.

Et af målene denne nat for de engelske bombemaskiner er den tyske krigsmarines store flådehavn i Kiel, der også er hjemsted og udrustningsdepot for tyske ubåde.

Kiel har tre skibsværfter. Det største er *F. Krupp Germaniawerft*, som under krigen bygger 128, ca. - 20 pct. af alle tyske ubåde. En forud-

D-Day - Invasionen i Normandiet 6. juni 1944.

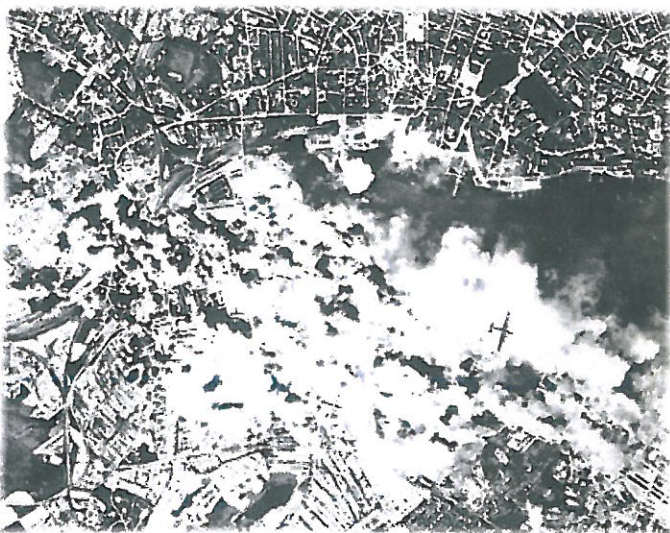
7.000 SKIBE KRYDSE KANALEN

D-DAG: Transporten af de allieredes styrker over den engelske kanal til Normandiet var achilleshælen i invasionsplanen. De 7.000 fartøjer, der skulle stå for beskyttelse og transport, ville for tyske ubåde være ren "kalkunskydning". Derfor skulle de tyske ubåde og deres deponhavne elimineres. Kiel var en af de mest betydningsfulde havne for det tyske ubådsvesen - og det var med "destination Kiel", at "Lancaster LL 963" natten til tirsdag den 16. maj lettede for at udlægge miner i Kiel bugt.

Da krigen kom til Avernakø

sætning for, at invasionen skal lykkes er, at de tyske ubåde sættes ud af spillet. Over 7000 skibe, heraf 1200 krigsskibe, 4100 landgangs-

Kiels værftsområde med u-bådsværfterne bombes.

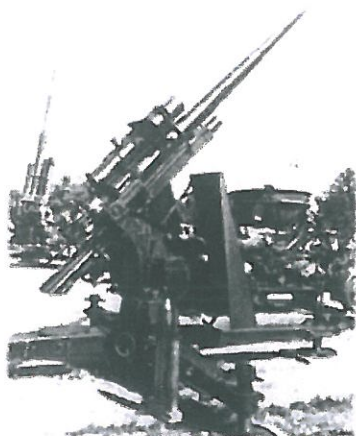
landgangen. Det gik undervandsbådene ilde, da de rantes af vort forsvars fulde kraft. I de første afgørende dage blev seks af dem sænket og et lignende antal beskadiget af vore luftstyrker. De formåede overhovedet ikke at gøre indtryk på invasionskonvojerne, som kom og gik med ganske uvæsentlige tab. Derefter var undervandsbådene mere forsigtige, men ikke mere heldige...

Ralph Aubrey Tapp (5/3-1923-16/5-1944): Politiasistent Carl Rasmussens fotografi af den ved Avernakø Hoved ilanddrevne britiske flyver gjorde det muligt at foretage en sikker identifikation. Men først i 1949, da pastor Svejstrup havde knyttet forbindelse til familien Tapp, fik forældrene billedet at se. De engelske myndigheder havde allerede to år forinden identificeret den ilanddrevne som F/SGT R.A.Tapp.

både og 860 transportskibe skal krydse kanalen i forbindelse med invasionen.

Det lykkes stort set at holde de tyske ubåde indespærret i de tyske havne. Men fra Biscayahavnene styrer ubådene mod den engelske kanal.

Tysk flak-antilufts- skyts: Ved Lillebæltsbroen var opstillet flere batterier af tysk antilufts- skyts. Hver kanon kunne affyre 20 88 mm 9 kg.s granater i minuttet. Rækkevidde 10 km. Det var et sådant tysk antilufts- skyts, der ramte Lancasteren.

Storbritanniens premierminister Winston Churchill noterede i sin krigsdagbog:

- Med tilsidesættelse af enhver forsigtighed gik de tyske ubåde fra Biscaya i overfladen for at opnå størst mulig hastighed. Men vi var der til at tage imod dem. Kanalens vestlige indløb vogtedes af talrige flyvemaskiner, som udgjorde vores forreste forsvarslinie, og bag dem var de flådestyrker, som dækkede selve

¹ U-bådenes skæbnetime: Fra 6. juni til 31. august 1944 blev 82 tyske ubåde sænket.

² Lincolnshire: "Amt" i det østlige England ud til Nordsøen mellem floderne Humber i nord og Nene i syd med hovedbyen Lincoln. I 900-tallet var der her betydelige danske vikingebosættelser.

"Lancaster LL 963"

Mandag den 15. maj, kl. 22.45, starter fra Elsham Wolds - en flyveplads i Lincolnshire² i Østengland, "Lancaster LL 963", eskadrille 103, kaldet "The Black Swan" - "Den sorte Svane" med sin syv mands besætning. Målet er Kiel, og opgaven er at udlægge miner i Kiel Bugt. Minerne skal spærre ubådene inde.

Med flyets 22-årige kaptajn, Kenneth Walther Mitchell ved rotpinden flyver Lancasteren med sin tunge sømine-last lavt ind over Nordsøen for at undgå at blive opdaget af de tyske radarstationer på den jyske vestkyst. Flyvningen går planmæssigt, også ind over Midtjylland til Kattegat, hvor maskinen sætter kurs mod syd.

Men ved Lillebæltsbroen bliver Lancasterens skæbne beseglet af det meget kraftige tyske antilufts- skyts, 88 mm flak-kanoner. Maskinen bliver ramt af et antal granater, der sætter maskinen i brand.

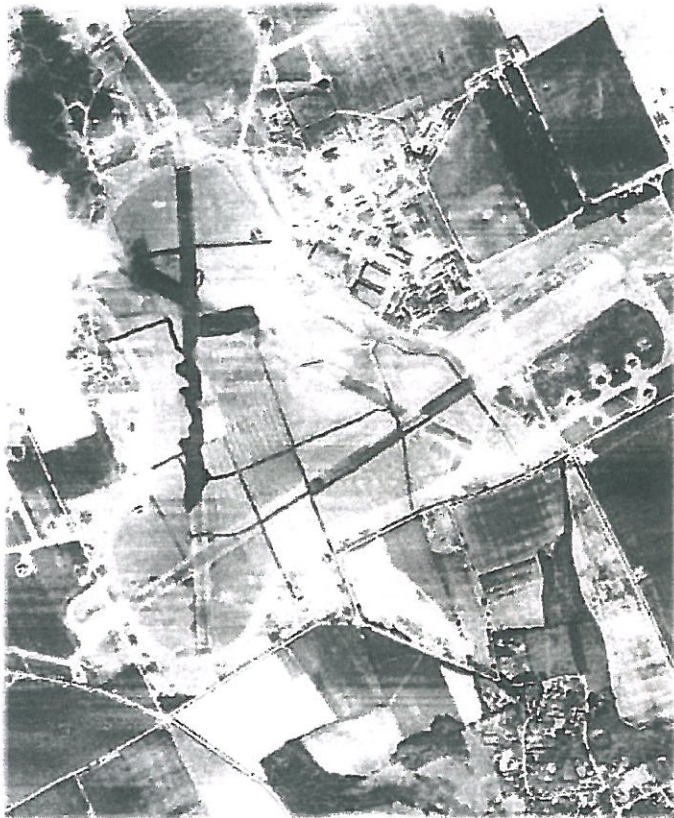
Mitchell vurderer tilsyneladende, at skaden ikke er til hinder for at fortsætte mod målet i Kielbugten. 14 dage forinden var LL 963 også blevet ramt af flakskyts under angrebet på Friedrichshafen i Sydtykland, hvorfra det lykkedes at bringe maskinen hjem til Elsham Wolds.

Da krigen kom til Avernakø

Den stående ordre er, at hvis man ikke kan gennemføre operationen, skal man smide bombelasten og returnere til England - og hvis det ikke er muligt - søge at lande i det neutrale Sverige.

Ilden i maskinen forsøges formentligt bekæmpet. En svaghed ved Lancasteren er den olie, der bruges i maskingeværernes hydraulik. Den fint raffinerede olie er brændbar som benzin. En gnist - og maskinen er i brand. En anden årsag til eksplosionen kan være, at ilden har bredt sig til selve benzintankene.

Som en lysende fakkell forsætter maskinen mod syd, hen over Horne Land og ud mellem

Flybasen Elsham Wolds: Billedet er taget den 26. juni 1943 fra 10.000 fods højde. De tre landingsbaner ses tydeligt ligesom hangarerne. Det er en typisk udformning af en krigstids luftbase for bombeeskadriller. Mindst 17 Lancasters kan identificeres. Landsbyen Elsham ses i bunden til højre i billedet. Den geografiske placering mellem floderne Humber og Nene gjorde det let for tyske bombefly at finde luftbasen, der også i krigens første år var udsat for en række bombeangreb.

Avernakø og Lyø, hvor benzintankene eksploderer i et inferno af ild.

Parvis rives motorerne sammen med vingerne af Lancasteren, og flyet styrter i havet ca. 1 km nordvest for Avernakø Hoved.

Eksplosionen berører ikke minelasten. Flyets krop og to kanontårne falder langt fra, hvor vingerne med motorerne styrter ned.

Liget af et af de syv besætningsmedlemmer, RAF-sergent R.A. Tapp driver i land ved Avernakø Hoved. Tapp bærer redningsvest og faldskærmen er udløst.

Pastor Edmund Jensen: Avernakø sognepræst 1942-46. Blev forvist fra Avernakø kirke af tyske soldater, da han torsdag den 18. maj 1944 stod i ornat for at foretage jordpåkastelsen af den britiske RAF-flyver, Ralph A. Tapp. Edmund Jensen forlod i 1946 Avernakø for at overtage embedet som præst i Ormslev-Kolt ved Viby J..

"Lancaster LL 963"s endeligt bliver observeret på Avernakø, Lyø, men særlig på Vestfyn, hvor maskinen i længere tid kan følges ned over Lillebælt som en brændende fakkell, der oplyser nattehimmelen, for til sidst at eksplodere ud over Det Sydfynske Øhav.

RAF-BOMBEMASKINEN: Avro 683 Lancaster. Tung 4 motors bombemaskine. Besætning: 7 mand. Vingspand: 31,1 m, længde: 21,1 m, højde: 5,97 m. Vægt med bombelast: 31,750 ton. Max fart: 462 km/t. Rækkevidde (lastet): 2675 km. Første flyvning: 9. januar 1941.

Et øjenvidne, redaktionssekretær Tor Hansen, Sydfyns Dagblad, beretter:

- Maskinen kom i brand ud over Horne Land. Det hele varede kun et øjeblik. Mellem det lyse majløv på træerne i en have på Østerbro i Faaborg fulgte vi den flammende fakkels lysende bue over nattehimmelen, indtil den pludselig med svimlende hastig-

Da krigen kom til Avernakø

hed styrtede i havet og sluktes, som man slukker et lys. Fra det øjeblik, maskinen kom i brand, og indtil den styrtede i havet, gik der næppe mere end et par minutter. Der var stor overflyvning den nat, og luften dirrede af motorlarmen fra de usynlige maskiner over byen og egnen. Men iagttagerne var klar over, her i dette øjeblik i den lyse majnat, at have overværet et af krigens mange dramaer.

Carl Kuba: (Carl Rasmussen) (tv.) var graver ved Avernakø kirke. Tyskerne tvang ham med rifler ned fra kirkens tårn, da de uden nogen form for ceremoni begravede *Ralph A. Tapp*.

Sognerådsformand C.C. Bro (th.) indtog naturligt en nøgleposition under forhandlingerne med tyskerne og var med i præstegården, da den tyske obergefreiter sagde: - *Vi ærer en falden modstander, De hader os!*

Fundet på Hvilbjerg strand

Da dagen gryr på Avernakø, cykler sognefoged *Rasmus Rasmussen*, Munke og sognepræst *Edmund Jensen* til Hvilbjerg Strand, hvor de tæt ved kysten ser haleroret stikke op og to oliepletter, hvor motorerne er faldet.

På selve stranden finder de et fuldt påklædt lig og nær ved en kikkert, en korttaske samt en støvle. Der ses ingen ydre kvæstelser på liget, bortset fra et lille, rødt mærke i panden.

³ **Kenneth Gordon:** Usikkerheden omkring identifikationen af den fundne RAF-flyver fremgår af, at han i Avernakø kirkebog i 1944 på grundlag af et navnemærke i støvlerne registreres som som værende *Martin Normann*, mens den første inskription på gravstenen på Avernakø kirkegård lyder på navnet *Kenneth Gordon* - et andet navn, der stod at læse i korttasken, som var på den døde. Identifikationen voldte generelt problemer, fordi besætningsmedlemmerne på bombeflyene ofte byttede beklædningsgenstande, lånte korttasker m.m. af hinanden "på en noget studentikos måde", som det blev tilkendegivet af den britiske delegation under opgravningen på Avernakø kirkegård. Der var hverken en *Kenneth Gordon* eller en *Martin Normann* blandt besætningsmedlemmer.

Sognefoged *Rasmus Rasmussen* alarmerer politiet i Faaborg, der sender politiassistent *Carl Rasmussen* af sted til Avernakø, og han når at tage en række fotografier på stedet, også af det ilanddrevne lig, inden tyske soldater kommer til stedet.

Tyskerne observerer også styrtet og sender en deling på 12 mand til Avernakø for at søge efter eventuelt overlevende. Men tyskerne er ikke stive i fartplanerne for færgeruterne i Det Sydfynske Øhav.

De går om bord i færgen "Mommarm"...! Som det blev sagt i Faaborg:

"- *Hvis de var på vej hjem til Tyskland, ville vi da ikke hindre dem i det. Så vi sagde ikke noget!*"

Ingen fortæller tyskerne, at det er den forkerte færge. Da de bliver klar over fejltagelsen, præjer de færgen til Avernakø.

I Faaborg bliver lederen af den tyske ekspedition til Avernakø hurtig klar over, at hans soldater er om bord på en færge med forkert destination og sender en ny deling mod Avernakø i to motorbåde. Forsinkelsen betyder, at tyskerne - under kommando af en obergefreiter - først kommer til Avernakø hen på eftermiddagen.

Politiassistent *Carl Rasmussen* får i fraværet af tyskerne tid til at søge den ilanddrevnes identitet fastslået. På halslinningen ses et nr., og med henblik på senere identifikation aftager politiassistenten en fingerring og fotograferer den. I en af støvlerne læses navnet *Martin Normann* og på et papir i korttasken et andet navn: *Kenneth Gordon*.

Tyske soldater på øen

Tyskerne påbegynder en omfattende eftersøgning af overlevende besætningsmedlemmer. Huse, gårde og lader bliver undersøgt og beboerne afhørt. Obergefreiteren tilkendegiver i en truende holdning overfor pastor *Edmund Jensen*, at et af besætningsmedlemmerne har overlevet styrtet, og at den pågældende skjules på Avernakø eller er blevet hjulpet på flugt! Det afviser *Edmund Jensen*, men tyskerne tror ham ikke og fortsætter husundersøgelserne.

Hos *Christen Jensen* på "Kulagergaard" på Korshavn foretages også husundersøgelse. Men trods en ret truende adfærd med riflerne, får de tyske soldater ikke andet ud af besøget end *Christen Jensens* kommentar:

- *Vi har hverken hørt - eller set noget...!*"

På naboejendommen, "Hestemarkshuset" hos *Lars Chr. Pedersen* måtte de også gå med uforrettet sag - efter bemærkningen:

- *Vil I ha' noget flæsk? Har I fundet nogle englændere?*

Da krigen kom til Avernakø

Da tyskerne har gennemført øen uden resultat, opsøger obergefreiteren sognerådsformand C.C. Bro, sognefoged Rasmus Rasmussen og pastor Edmund Jensen i præstegården. Obergefreiteren udtaler her:

- Vi ærer en falden modstander, De hader os!

Tyskerne beslutter at overnatte på øen for at genoptage eftersøgningen dagen efter. Til skræk og advarsel for beboerne opslår tyskerne en plakat på smedeporten, hvor de i henhold til den tyske krigsret trues med dødsstraf, hvis de skjuler allierede soldater. Men opslaget fjernes hurtigt af ukendte...!

Lancasterens kaptajn, den 22-årige Kenneth Walther Mitchell var den sidste af besætningsmedlemmerne, der blev fundet. Hans redningsvest med initialerne "K.W.M." var drevet i land ved Avernakø Hoved, han selv blev fundet i Kildekrog ved Nab. K.W. Mitchell var trods sin unge alder krigsveteran. Han havde deltaget i slaget ved El Alamein under ørkenkrigen i Nordafrika i 1942-43.

Præsten forvist fra kirken

I Faaborg rekvirerer tyskerne en hvid kiste, der kommer til Avernakø torsdag formiddag. Pastor Edmund Jensen får af sognefoged Rasmussen, der har indhentet instruks fra politiet i Faaborg, besked om, at han må foretage jordpåkastelsen - uden ord - og hverken før eller efter sige noget, ej heller i henhold til begravelsesritualet.

Ved middagstid ses tyskerne på vej mod kirken med kisten med den engelske flyver - anbragt på en hestetrukken arbejdsvogn. Tyskerne meddeler, at øboerne ikke må danne følge bag kisten endside deltage i begravelsen i kirken, fordi de opfatter det som en demonstration, at der er lagt blomster på vejen til kirken. Tyskerne véd ikke, at det er en lokal tradition, men hæfter sig udelukkende ved, at blomsterne på vejen er i Royal Air Forcefarverne, blå, rød og hvid - næppe utilsigtet!

Det er pastor Edmund Jensens hustru, der sammen med en række unge piger på øen, er gået forud med en hjulbør fyldt med blomster

Før start: Pilot T.K. Wright mellem to andre unavngivne besætningsmedlemmer før Lancasterens take-off fra luftbasen Elsham Wolds.

og spredt dem på vejen til kirken. Pastor Jensen føler sig ikke omfattet af det pludselige påbud om ikke at deltage i jordfæstelsen og står i ornat ved kirkegårdens låge for at modtage kisten og gå foran den til graven.

Ligtoget - udelukkende bestående af tyske soldater - standser, og obergefreiteren meddeler pastor Jensen, at hans tilstedeværelse er uønsket, fordi "der var demonstreret".

Pastor Jensen:

- Hvis det er blomsterne, der er strøet på vejen, så er det vor skik, at koner og piger gør således!

Obergefreiteren:

- Der har været demonstreret lige fra begyndelsen. Vil De være venlig at forlade kirkegården - ellers vil De blive lukket inde i kirken, indtil begravelsen har fundet sted!

Tyskerne får øje på graver Carl Kuba, der står oppe i kirketårnets luge, retter riflerne mod ham og kommanderer ham ned straks. Pastor Jensen og Carl Kuba forlader sammen kirkegården og går hjem. Tyskerne sætter efter en prunkløs jordfæstelse vagt ved kirkegårdslågen, men opgiver ret hurtigt at håndhæve forbuddet mod, at der lægges blomster på graven. Inden mørket falder på, har mange,

Da krigen kom til Avernakø

især unge, forceret det lave kirkegårdsdige og smykket graven med blomster i RAF-farverne.

Tyskerne forlader øen, og den følgende søndag, den 21. maj, samles menigheden efter gudstjenesten ved graven, hvor pastor Jensen læser af begravelsesritualet - det afsnit, der bruges ved graven. Pastor Jensen foretager ikke jordpåkastelse, men lyser velsignelsen over graven, hvorefter menigheden istemmer "Altid frejdig, når du går"!

Pastor Christian Knudsen:
Avernakø sognepræst 1871-1900. Flygtede efter katastrofen i 1864 fra sit embede i det tysk besatte Sønderjylland. Han tog præstegårdens dannebrogflag med. Det skulle tyskerne ikke have. Flaget fik dermed en særlig symbolsk betydning, da det ved afsløringshøjtideligheden i 1946 hyllede mindestenen over Lancasterens kaptajn, Kenneth W. Mitchell på Aastrup kirkegård.

Yderligere 3 findes

I juni driver et lig i land ved Nab. Ved identifikationen fastslås det, at der er tale om Lancasterens navigatør, *William Kelly*. Han bringes til Faaborg, hvor han stedes til hvile på den engelske krigergrav på den Faaborg Ny Assistens Kirkegård.

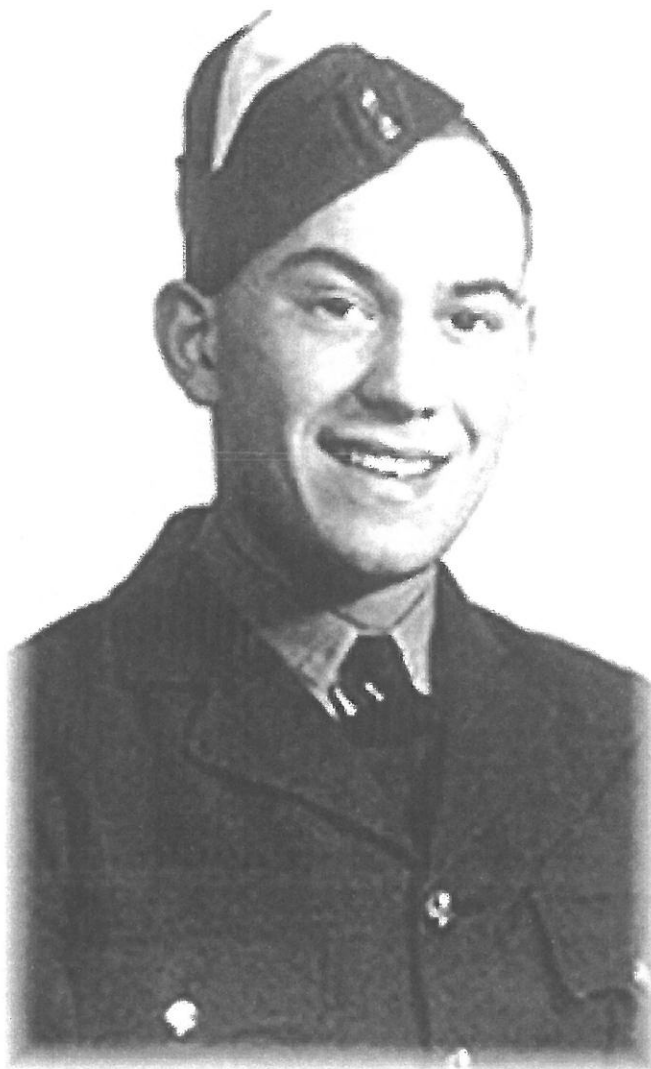
Ved Drejø driver endnu et lig i land. Det er maskinisten, sergent *David Howells*. Ved en smuk højtidelighed, hvor hele Drejøs befolkning deltager, begravnes han, og der rejses en sten med inskription fra Davids 139. salme.

Som for Ralph A. Tapp og William Kelly synes Howells ikke at have lidt overlast ved selve eksplosionen, selvom han som maskinist - hvis plads var tæt ved benzintanken - var mest udsat.

De foreløbig tre fundne er alle iført redningsvest. Det gælder ikke for det fjerde besætningsmedlem, der driver i land ved Nab. Det lykkes ikke på grundlag af papirer fundet på ham at foretage en identifikation. Liget er stærkt medtaget af eksplosionen. Han begravnes på Aastrup kirkegård.

Fisker Anton Jørgensen beretter i "Stavn" 1996 om, hvordan han fandt Lancasterens kaptajn, *Kenneth Walther Mitchell* og navigatøren, *Kelly*:

"- I foråret 1944 skulle jeg en tur til Lille Svølmø og røgte rejeruser. Det har været først i juni måned. Jeg roede i en lille skydepram, og da jeg nåede

R.A. Tapp: Beboere, der havde sendt en krans eller blomster i anledning af mindegudstjenesten i Avernakø Kirke den 10. juni 1949, fik efterfølgende tilsendt hosstående foto af R.A. Tapp.

Pastor Svejstrup Nielsen indsamlede kortene med navne og fik kopieret billedet, som han havde fået af Tapps mor.

Dette billede fik Dagmar Hansen og er nu overdraget Lokalhistorisk Forening for Avernakø og Korshavn.

Kidholm, så jeg, at et stykke ude at noget lå og drev. Jeg var selvfølgelig nysgerrig for at se, hvad det var. Det var en druknet flyver. Vinden var østlig, og han var på vej ud til det åbne hav. Jeg kunne ikke tage ham om bord i båden, så jeg havde et stykke reb, som jeg lavede en løkke på, og fik ned om hans ene ben, og så tog jeg ham på slæb ind til land og fik ringet fra "Nabgaarden" til politiet, som kom med det samme og undersøgte ham. Det var en canadier⁴, og tyskerne begravede ham i Faaborg.

⁴ Den fundne var den 22-årige Flight Sergeant *William Kelly* fra Glasgow, Skotland. Han blev begravet i Englændergraven på Faaborgs Ny Assistens Kirkegård.

Da krigen kom til Avernakø

Den anden flyver⁵ var drevet i land ud for dér, hvor der nu er campingplads. Det var i september måned. Jeg fik jo ringet til politiet, og de kom og undersøgte ham. Det var piloten på den maskine, hvor den første flyver også var fra. I hans ene brystlomme fandt de en lille firkantet plade, ca. 5-6 cm, og ca. 1/2 cm. tyk, af meget klart plastic, og midt i

BESØG PÅ AVERNAKØ: I dagene 4.-17. juni 1949 besøgte Mr. og Mrs. Mitchell (tv.) og Mrs. Tapp Avernakø, hvor de deltog i en mindegudstjeneste. Der blev også aflagt besøg på Aastrup kirkegård, hvor Mitchells søn, Lancasterens kaptajn, Kenneth W. Mitchell var begravet.

pladen var der et ret stort hul. Det lignede, som om der var gået en kugle af ret svær kaliber igennem. De to betjente tog den med sig til Faaborg.

Hen under aften kom der to tyske soldater, og jeg skulle vise dem, hvor han lå, men jeg tror ikke, de fandt noget på ham. Dagen efter blev han begravet på Aastrup kirkegård. Hvor maskinen er styrtet ned, er der vist ingen, der ved. Efter krigen kom hans forældre og besøgte graven. De var kommet til Avernakø og opholdt sig hos præsten deroovre; der var nemlig faldet en flyver fra samme maskine ved Avernakø Hoved. En dansk politimand, der havde gemt⁶ sig deroovre, havde taget alle hans papirer og efter krigen sendt dem over til hans mor. Hun havde ellers fået at vide, at hendes søn lå begravet i Frankrig.

På et meget tydeligt billede, taget af ham, hvor han var faldet, kunne hun let genkende ham. Jeg var kaldt op til Aastrup kirke den dag, og det var et gribende syn, da de to ældre mennesker hånd i hånd gik hen og knælede ved deres søns grav.

Under opholdet på kirkegården spurgte hans far mig, med præsten som oversætter, om der var nogle synlige tegn på, om han var druknet eller død på anden måde. Jeg tøvede lidt med at svare, men fik så at vide, at jeg ikke skulle holde noget tilbage, da han selv havde været med i første verdenskrig i alle 4 år,

⁵ Den fundne var Lancasterens 22-årige kaptajn, Kenneth W. Mitchell.

Piloten T.K. Wright - officielt RAF-billede.

og så fortalte jeg, at han manglede det halve hoved. Det var han glad for at høre, for så vidste han, at døden var kommet hurtigt.

Jeg fortalte ham om den lille plade, han havde i brystlommen, at den nok stammede fra de hårde

Knud Svejstrup Nielsen:

Avernakø's sognepræst 1946-57 knyttede forbindelsen til Ralph Tapps familie i Brighton i Sydengland og forestod mindegudstjenesten den 10. juni 1949, hvor Ralph Tapps mor var til stede sammen med forældrene til Lancasterens kaptajn, Kenneth W. Mitchell, der i 1945 var blevet begravet på Aastrup kirkegård.

kampe ved El Alamein i Egypten. Der blev hans bedste kammerat skudt ned og dræbt, og så var der nogen, der skar sådan et stykke ud af maskinen og gik med i brystlommen. Pladen er nok gået tabt, da tyskerne tog det danske politi - det var kun 3-4 dage efter jeg fandt flyveren".

På foranledning af de engelske myndigheder foretages en opgravning, og det fastslås, at der er tale om Lancasterens kaptajn, Kenneth Walther Mitchell.

Allerede samme dag, som nedstyrtningen sker, er en redningsvest drevet i land ved

Da krigen kom til Avernakø

Avernakø Hoved med initialerne "K.W.M. - for Kenneth Walther Mitchell. Redningsvestene var ubekvemme, og det var almindeligt, at besætningsmedlemmerne undlod at have dem på.

Ved en højtidelighed, hvor der rejses en mindesten på Aastrup kirkegård for Kenneth W. Mitchell, hylles mindestenen i et gammelt dannebrogflag.

Avernakø Kirke, hvor R.A. Tapp blev begravet.

Dette dannebrogflag har en særlig symbolsk betydning, idet det har tilhørt pastor Chr. Knudsen, Avernakø, der i 1864 var flygtet fra Sønderjylland, fordi han ikke ville være præst under tysk okkupation.

Rasmus Nielsen, "Sjællændergaarden", Aastrup holdt talen ved afsløringen af mindestenen. Med henvisning til flagets historiske baggrund sluttede han med at sige, "at nu dækker en sten over én, der kæmpede for vor frihed også."

Det første kors: Efter opgravningen i 1946 sattes dette kors på R.A. Tapps grav.

Af Lancasterens tre øvrige besætningsmedlemmer er der ikke fundet spor. De to

⁶ Politiassistent Carl Rasmussen var i tjeneste i Faaborg politi og blev som sådan tilkaldt til Avernakø og gik først under jorden efter tyskernes arrestation og deportation af dansk politi den 19. september 1944.

Avernakø sogns mindesten over R. A. Tapp: Det var Mrs. Tapps ønske, at hendes søn kom til at hvile under den mindesten, som beboerne på Avernakø havde rejst. Det var imidlertid i strid med de regler, som "Commonwealth War Graves Commission" havde fastsat for begravelse af engelske soldater udenfor England. Men Mrs. Tapps ønske blev fulgt. Avernakøes sognepræst 1966-77 Frits Raven rejste sagen over for den britiske ambassade, der sendte attaché D.C. Tebbit til Avernakø. Efterfølgende modtog Frits Raven et brev (30. maj 1967), der fastslår, at kommissionen vil respektere Mrs. Tapps ønske. Det hedder i brevet: "Jeg har meddelt vores synspunkter til Commonwealth-kommissionen for krigsgrave, og det vil sikkert glæde Dem at høre, at kommissionen vil lade tingene blive som de er. Kommissionen er selvfølgelig overordentlig glad for, at graven bliver holdt så fint - og så kærligt set efter".

skytter, Douglas Frank Pegrum, der var burmeser, og Thomas Kitchener Wright, var placeret i henholdsvis for- og agterskydetårnene, forblev sammen med flyets telegrafist Claude Frederick Bish i flyets skrog.

Ny opgravning

Der er fortsat i 1946 tvivl om identiteten af den begravede engelske flyver på Avernakø kirkegård. Fredag den 11. oktober 1946 kommer en gruppe fra SHAFE (Supreme Headquarters Allied Forces Europe) til Avernakø. I delegationen er officerer fra både ARMY, NAVY og RAF samt menige engelske soldater fra Montgomery's Rhin-armé. Tyskere er også til stede ved denne lejlighed. Som POWs (Prisoners of War) - krigsfanger. De skal foretage opgravningen.

Under den noget makabre affære fortæller pastor Knud Svejstrup Nielsen til delegationen på engelsk om omstændighederne ved nedstyrtningen i 1944 og om tyskernes fremfærd på øen i forbindelse med eftersøgningen af eventuelle overlevende.

Det er ikke muligt på grundlag af opgravningen at fastslå den dodes identitet. Da den engelske delegation har gjort sine optegnelser,

Da krigen kom til Avernakø

foretager pastor Svejstrup en egentlig jordpåkastelse - på engelsk - efter folkekirkens ritual.

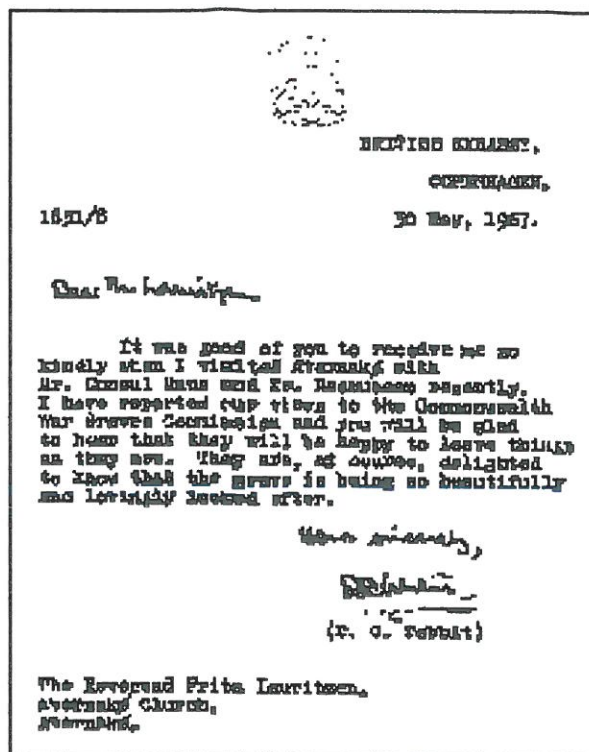
De engelske officerer og menige indtager retstilling, mens tyskerne sendes udenfor kirkegården - som tyskerne gjorde det med pastor Edmund Jensen og graver Carl Kuba i 1944!

De menige engelske soldater kaster løseligt graven til, hvorefter de tyske krigsfanger beordres til at gøre arbejdet færdigt. Et år senere - den 6. december 1947 - ankommer to englændere til Avernakø med et kors, der bærer navn og data på den begravede, R. A. Tapp.

Den officielle gravsten: Avernakø-beboernes mindesten over Ralph A. Tapp står ved siden af den officielle engelske mindesten. Hvor det var muligt at identificere faldne engelske soldater, blev der verden over sat en sandsten fra Kent "The white Cliffs of Dover" - med navn og data.

Efter at den engelske delegation i 1946 har fastslået, at den begravede er Ralph A. Tapp, kontakter pastor Svejstrup - gennem RAF - luftfartsministeriet (*Air Ministry*) i London for at komme i forbindelse med Tapps familie.

Brevet 30/5-1967 til Frits Raven fra den britiske ambassade, der tilkendegav, at man ville respektere ønsket fra Ralph A. Tapps mor om, at Avernakøs mindesten måtte stå over sønnens faktiske grav, og at den officielle britiske mindesten skulle stå ved siden af.

Det er ikke så lige til, da det er "Standard performance" - reglen - ikke at udlevere navne på omkomne til "next of kin" - udenforstående. Man vil med den praksis undgå, at familier unødigt får ribbet op i sorgen. Men pastor Svejstrup modtager et brev fra Air Ministry med indholdet, at man i dette tilfælde vil gøre en undtagelse. Det begrundes med "*Svejstrups stilling som præst og den udførlige beretning*", han har sendt til RAF.

Tapps mor på Avernakø

Luftfartsministeriet skriver til familien Tapp, der bor i 108 Albion Hill, Brighton, Sussex, og oplyser om Svejstrups henvendelse og adresse. Luftfartsministeriet vil overlade det til Tapps forældre selv at afgøre, om de ønsker at knytte forbindelsen til Avernakø.

Pastor Svejstrup modtager straks brev fra familien Tapp, og der indledes en lang korrespondance, der desværre er gået tabt.

Det ender med Mrs. Tapps besøg i Danmark den 4.-17. juni 1949.

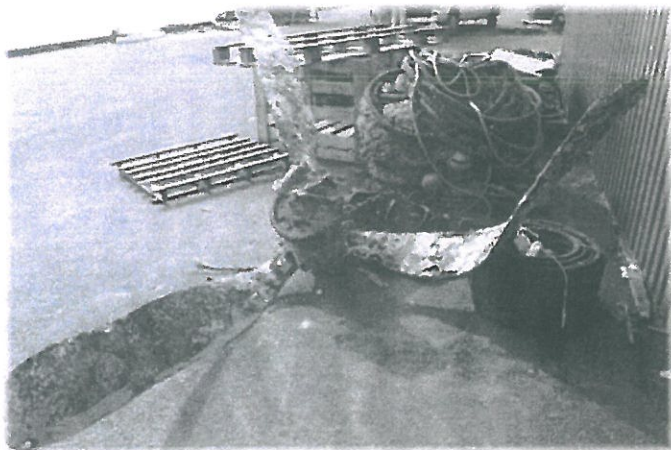
Kaptajn Mitchells forældre er også med på turen til Danmark. Mr. Tapp vælger at blive hjemme i England. Da pastor Svejstrup besøger Tapp-familien i England, giver Mr. Tapp udtryk

Da krigen kom til Avernakø

for, at han er bitter over sønnens død. Mr. Tapp er selv præget af sin deltagelse i 1. verdenskrig, hvor han blev udsat for gasangreb i Flanderens mudrede skyttegrave.

Pastor Svejstrup og Mr. Mitchell indleder et større efterforskningsarbejde, der resulterer i, at den begravede flyver på Aastrup kirkegård officielt anerkendes som værende sønnen: Kenneth W. Mitchell.

Den 6. juni - 5 årsdagen for invasionen i Normandiet - ankommer Mrs. Tapp og ægteparret Mitchell til Avernakø. To dage

Propel fra Lancasteren: I foråret 1999 fik en Horne-fisker den ene af de fire propeller fra Lancasterflyet i garnet. Den ses her på Faaborg Havn.

senere aflægger de sammen med pastor Svejstrup besøg på Aastrup kirkegård, hvor Mitchells søn er begravet.

Lærer Würden Petersen, kirkegårdsgartner Aagaard og fisker Anton Jørgensen, der fandt Kenneth W. Mitchell i stranden ved Kildekrog ved Nab, har alle set den døde og er ikke i tvivl om, at det er Mitchells forældre, de står overfor. Ligheden er umiskendelig, giver de samstemmende udtryk for. Og den sidste rest af tvivl om, hvem der ligger begravet, bortvejes, da forældrene fremviser et billede af deres søn.

Efter besøget ved graven drager de forsamlede ned til Kildekrog ved Nab, hvor pastor Svejstrup beder en bøn på engelsk.

Tilbage i Aastrup kirke holder forældrene en stille andagt, hvor Mr. Mitchell synger, og Mrs. Mitchell spiller på orgel. Andagten slutter med, at de forsamlede på engelsk synger "Nærmere Gud til dig".

Mr. Mitchell siger, at de nu "med fred i sindet kan drage hjem til England i forvisning om, at de har set deres søns sidste hvilested." På hjemvejen til Avernakø aflægger selskabet besøg ved Englændergraven på Assistens kirkegård i Faaborg.

Igen hjemme på Avernakø går selskabet til Avernakø Hoved, hvor Ralph A. Tapp blev fundet. Pastor Svejstrup beder en bøn, og Mrs. Tapp lægger blomster på stedet.

Dagen efter går turen til Drejø, hvor sergent Howells er begravet. Turen går med "Ellen" over Søby og på vejen passerer stedet, hvor de syv engelske flyvere styrtede i døden. Og Mitchells og Mrs. Tapp lægger blomsterbuketter på havet.

Mindegudstjenesten

Den 10. juni 1949 - en sjælden smuk sommeraften - holdes mindegudstjeneste i Avernakø kirke - med deltagelse af Tapps mor og Mitchells forældre.

Kirken er smykket med blomster i Royal Air Force-farverne - blå, hvid og rød. Foran alteret står mellem en række kranser et hvidt trækors med inskriptionen: RALPH TAPP.

Efter klokke-ringningen indleder menigheden med salmerne "Lær mig o skov, at visne glad" og "Herrens venner ingen sinde mødes skal for sidste gang."

"Småkagen": Jack fra Elsham Wolds satellit-base Kirmington siddende på en 2.000 kg "Cookie" (Småkage), foran fem 250 kg højeksplosive bomber.

Kipling:
**"Når solen går ned,
vil vi huske dem"**

Pastor Svejstrup taler både på dansk og engelsk ud fra ordene i Markus' 16. kapitel, versene 5-7.

"Og da de kom ind i graven, så de en yngling sidde ved den højre side, iført et hvidt klædebon, og de forfærdedes. Men han siger til dem: Forfærdes ikke. I lede efter Jesus af Nazareth, den korsfæstede; han er opstanden, han er ikke her, se der er stedet, hvor de lagde ham".

Efter at have berettet om styrtet og begivenhederne derefter, siger pastor Svejstrup:

- Forældrene, der er her i dag, møder som repræsentanter for alle de pårørende til drengene i den nedstyrkede maskine. De har nu set deres drenges hvilesteder i de smukke grave, der vil blive passet af befolkningen, fordi vi betragter disse drenge som befriere af vort land. Jeres drenge er her ikke, de er hos Herren på et sted, som han har beredt dem - de er hos os i vore hjerter. Vi folk her på øen føler, at vi har en andel i jeres sorg, og jeg vil gerne citere et par ord af jeres store digter, Kipling:

**"De skal aldrig blive gamle,
som vi der er tilbage.
Alderdommen skal aldrig plage dem
...når solen går ned, vil vi huske dem".**

Efter talen synger menigheden "Som dug på slagne enge" og efter velsignelsen "Altid frejdig, når du går". Kransene bæres ud til graven til tonerne af "Dejlig er jorden".

Fra Frihedsfonden i Faaborg er der sendt krans og buketter. På en krans, smykket med Frihedsbevægelsens armbind står: "Always loved and remembered" - (Altid elsket, altid savnet).

På kirkegården synges "Krist stod op af døde". Det er et gribende øjeblik for de mange forsamlede øboer, da Mrs. Tapp trykker et kys på mindestenen, som Avernakø's beboere har rejst over hendes søn.

"I gjorde vores sorger til jeres"

Fra kirkegården drager følget til Avernakø Forsamlingshus, hvor der er dækket op til kaffebord. På væggene er ophængt Dannebrog og Union Jack, og bordene er smykket i RAF-farverne blå, hvid og rød.

Mr. Mitchell, faderen til Kenneth Walther Mitchell, tager ordet:

- Da vi tog fra England, var vi beklemte. Vi vidste ikke, hvordan vi ville blive modtaget i Danmark. Men nu tvivler vi ikke mere. I har gjort vores sorger til jeres sorger. Derfor takker vi jer.

Derefter oplæser pastor Svejstrup et brev fra en engelsk metodistspræst, hvorefter Mrs. Tapp fik ordet:

- Jeg takker jer af hele mit hjerte for, hvad I har gjort for min søn. Vi har fundet ærlighed og medfølelse, og jeg er stolt af at være moder til en dreng, der har været med i kampen for dette smukke lands frihed. Og jeg vil tage lykkelig hjem til England, fordi jeg véd, at han hviler hos jer. Gud velsigne jer alle og give jer held og lykke i al jer gerning.

Sammenkomsten i Avernakø forsamlingshus slutter med "Dejlig er jorden" og "Altid frejdig".

Den 17. juni tager Mrs. Tapp og Mr. og Mrs. Mitchell afsked med Avernakø - og sejler hjem med Englandsbåden fra Esbjerg.

En note i krigens historie, en tragedie for engelske familier - og en blodig side var vendt i Avernakø's historiebog.

Verdenskrigen var kommet til Avernakø.

**To verdenskrige
to unge - side om side
på Avernakø Kirkegård**

**Ralph, England
og Hermann, Tyskland**

To unge soldater, 21-årige sergent *Ralph Tapp*, Royal Air Force og den 18-årige matros i Den Tyske Kejserslige Marine, *Herman Eckert*, hviler side om side på Avernakø kirkegård.

Begge skyldede i land på Avernakø's strande. Hermann den 25. juni 1918 og Ralph den 16.

maj 1944.

To sten på Avernakø Kirkegård
over to unge i to verdenskrige.

Broderen, der blev derude

Familien Wright ville have flyet hævet, men fik afslag

Den ældste af de syv besætningsmedlemmer i Lancaster LL 963 var den 32-årige Pilot Officer, Thomas Kitchner Wright. Han var en af de tre, der ikke blev fundet.

Som alle andre i Bomber Command havde han meldt sig frivilligt. Wright havde tidligere fløjet med andre besætninger og var veteranen om bord i LL 963.

I januar 2001 modtog jeg et brev fra Wrights søster, Miss Phyllis Wright, Dartford i Kent.

Hendes veninde havde set en annonce i den lokale avis - en efterlysning af slægtninge til Thomas Wright og de øvrige seks besætningsmedlemmer og kontaktede Phyllis Wright

Det var min utrættelige RAF-ven i Bradford, David Fell, der havde indrykket annoncen - og skabt kontakt til Wright-familien.

I brevet skriver Phyllis Wright, at hendes søster mange gange

de skrevet til Luftfartsministeriet (Air Ministry) og udtrykt håbet om, at flyet ved Avernakø blev hævet. Men hver gang lød beskeden: "Det er ikke muligt."

Phyllis Wright udtrykker håbet om, at initiativet fra rektor Claus Jensen, Faaborg Gymnasium om at

Miss Phyllis Wright (søster til bombeflyets skytte T.K. Wright) sammen med nevøen John under deres sommerbesøg 1998, da de aflagde besøg ved mindestenene for K.W. Mitchell på Aastrup kirkegård og for William Kelly på Faaborg kirkegård.

få opsat propellen fra LL 963, som blev fundet i 2000 - på gymnasiet. På Faaborg Gymnasium findes i

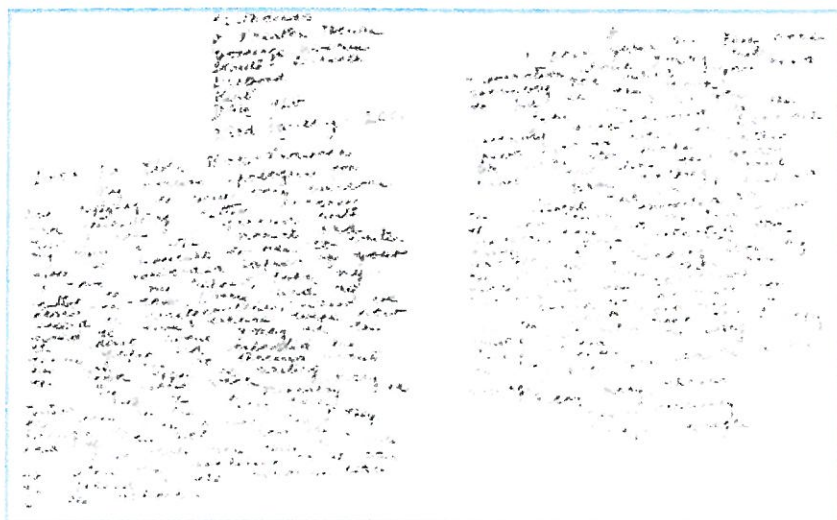
T.K. Wright

forvejen en mindsten for en anden Lancaster, ND 478, som styrtede ved Sundet den 15. februar 1944. Denne maskine fra basen Bourn i Cambridgeshire var en del af en Pathfinder-enhed - et stifinder-fly, der fløj i forvejen og med lysbomber markerede bombemålet.

• *Det er med en vis betænkelighed, at man kontakter familiemedlemmer til de omkomne RAF-besætningsmedlemmer, "man vil ikke ribbe op i sorgen." Derfor var det en lettelse at læse afslutningen i brevet fra Phyllis Wright, som*

udtrykker glæde over, at nogen - så mange år efter - interesserer sig for de unge RAF-flyveres skæbne.

Brev fra England

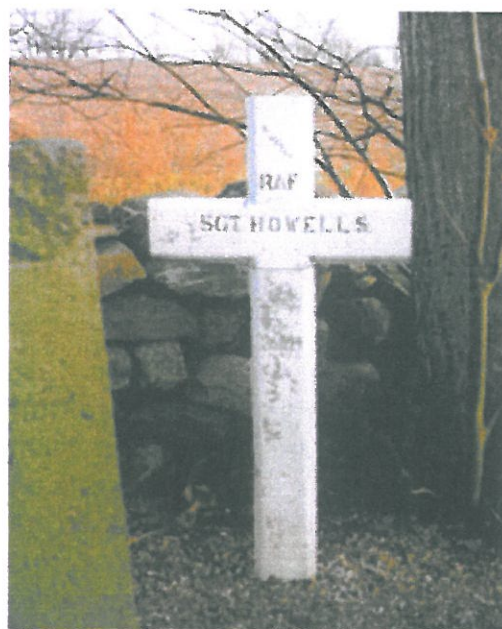

Brevet fra Phyllis Wright, 23. januar 2001. • Miss Wright skriver, at hun har problemer med synet, hvorfor linierne er blevet lidt skæve...

Alle omkomne i RAF, der ikke blev fundet, har deres egen mindsten i Runnymede Memorial i Surrey i Sydengland. Det gælder også for T.K. Wright.

Da krigen kom til Avernakø

Kaptajnen og sergenten

Billeder øverst: Pilot officer K.W. Mitchells grav på Aastrup Kirkegård - med inskriptionen "Kæmp for alt, hvad du har kært, dø om så det gælder. Taknemmelig beboere i Aastrup Sogn satte dette minde". I midten tv.: Skolebørnene på Drejød på deres årlige march med Dannebrog til sergent David Howells grav på Drejød Kirkegård. Nederst tv. ses beboernes mindesten.

Da krigen kom til Avernakø

SAT SOM MINDE OVER
DE TAPRE FLYVERE SOM
I KRIGEN FANDT DØDEN
VED DEN BRITISKE MA-
SKINES NEDSTYRTNING
DEN 15 FEBRUAR 1044 +

Mindesten ved
Englændergraven.

Mindesten for ND 478: "Til
minde om 5 allierede, der
fandt døden på Sundets
bløde Enge. 15.2.1944. Æret
være deres minde."

Englændergraven

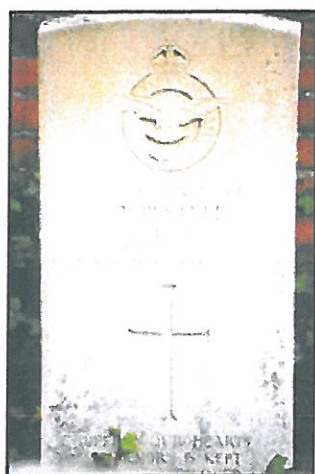
Faaborgs Ny Assistens Kirkegård, hvor 8 RAF-flyvere ligger begravet. Fem, A. Pestel, R.D. Murdoch, W.D. French, R.T. Charles og W.E., Brown - fra Lancaster ND478, der 15. februar 1944 styrtede på Sundet i Faaborg. William Kelly fra LL 963, der 16. maj 1944 styrtede ud for Avernakø. F.W. Harvey, Sqdn. 77, der styrtede den 23. april 1944 ved Traner Odde på Als og J.W. Taylor Sqdn. 97, der styrtede den 29. januar 1944 i Langelands Bælt.

PLACED IN MEMORY OF
THE BRAVE AIRMEN WHO
MET THEIR DEATH IN THE
WAR BY THE CRASH OF
A BRITISH AEROPLANE
15TH FEBRUARY 1044 +

Mindestenen - med engelsk
tekst ved Englændergraven.

Mindesten for ND 478, som
styrkede på Sundet i
Faaborg den 15. februar
1944.

Navigator sergent
A. Pestell
+ 16/2-1944

Sergent
R.D. Murdoch
+ 16/2-1944

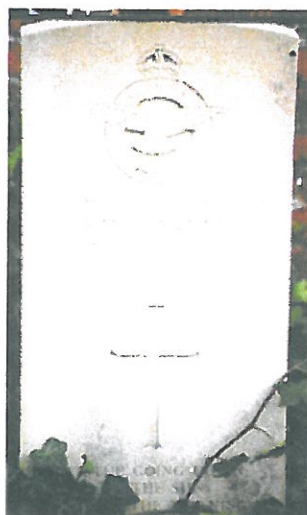
Sergent
W.D. French
+ 16/2-1944

Sergent
William Kelly
+ 16/5-1944

Pilot officer
J.W. Taylor
+ 29/1-1944

Flight sergeant
F.W. Harvey
+ 23/4-1944

Sergent
R.T. Charles
+ 16/2-1944

Sergent
W.E. Brown
+ 16/2-1944

Mitchell-besætningens

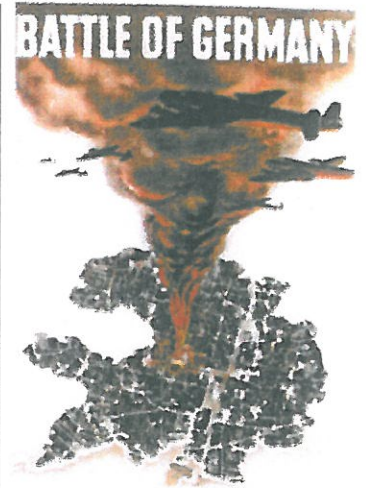
23 togter

LL 963's besætning var stort set den samme, der fløj de 23 togter i 1944. Kaptajn *K.W. Mitchell* startede som sergent, men blev i marts udnævnt til Pilot officer (kaptajn). De øvrige seks var: Flight Sergeant *R.A. Tapp*, Flight Sergeant *William Kelly*, Sergeant *David Howells*, Sergeant *D.G. Pegrum*, Pilot Officer *T.K. Wright* og Flight Sergeant *C.F. Bish*.

27/28 Jan 44	Berlin	10/11 April 44 -	Aulnoye, Frankrig
28/29 Jan 44	Berlin	23/24 April 44	
30/31 Jan 44	Berlin	Minelægning ved Bornholm og	
15/16 Feb 44	Berlin	Pommerske Bugt	
19/20 Feb 44	Leipzig	24/25 April 44 -	Karlsruhe
20/21 Feb 44	Stuttgart	26/27 April 44 -	Essen
24/25 Feb 44	Schweinfurt	27/28 Maj 44 -	Friedrichshafen
25/26 Feb 44	Augsberg	- Ramt af flak	
15/16 Marts 44	Stuttgart	10/11 Maj 44	
Udelandede på Burlingthorpe		Minelægning i Helgoland Bugt	
18/19 Marts 44	Frankfurt	11/12 Maj 44	Hasselt, Belgien
22/23 Marts 44	Frankfurt	15/16 Maj 44	
24/25 Marts 44	Berlin	Minelægning Kiel Bugt	
26/27 Marts 44	Essen	- Vendte ikke tilbage.	
30/31 Marts 44	Nürnberg		
9/10 April 44			
Minelægning i Gdansk Bugt			
- Udelandede på Hunsden			

†

JOIN AN AIR CREW

Officerer på Elsham Wolds

Elsham Wolds chef, *Baxter* med *FL Birch* (tv.) og *SL Hawes* (th.).

Targeting the potential high-thrivers.

LL 963s sidste side i RAFs logbog

I 1985 udgav *Martin Middlebrook* og *Chris Everet* på forlaget Penguin RAFs logbog for samtlige bombetogter 1939-45.

Her en fotokopi af den side i logbogen, hvor LL 963 og Mitchell-besætningen er registreret for sidste gang under overskriften: "*Mindre operationer.*"

The Bomber Command Diaries.

SPECIAL MINELAYING OPERATION

22 Mosquitoes of 8 Group attempted to block the Kiel Canal by laying mines from low level. Intelligence sources had said that the Flak defences on part of the canal had been removed. 20 Mosquitoes laid their mines in this stretch; 1 aircraft lost.

Minor Operations: 12 Mosquitoes to Brunshüttel (as a diversion for the Kiel Canal mining operation) and 8 to Châteaudun, 10 R.C.M. sorties, 12 *Serrate* and 9 Intruder patrols, 43 aircraft minelaying off the French coast and in the Frisians, 8 O.T.U. sorties. 1 Intruder Mosquito lost.

Total effort for the night: 355 sorties, 14 aircraft (3.9 per cent) lost.

14/15 May 1944

MINOR OPERATIONS

41 Mosquitoes - 29 to Cologne, 5 to Courtrai, 4 to Châteaudun and 3 to Leverkusen, 1 R.C.M. sortie, 10 Halifaxes and 2 Stirlings minelaying off Channel and Biscay ports, 10 O.T.U. sorties. No aircraft lost.

● 15/16 May 1944

Mitchell-besætningens sidste togt.

MINOR OPERATIONS

43 Mosquitoes - 30 to Ludwigshafen, 10 to Carpiquet airfield near Caen and 3 to Leverkusen, 1 R.C.M. sortie, 2 *Serrate* patrols, 43 aircraft minelaying from Kiel to Biscay, 6 aircraft on Resistance operations, 24 O.T.U. sorties, 3 Lancaster minelayers and 1 O.T.U. Wellington lost.

(3 Lancastere på mineulægningstogter og en Wellington tabt).

16/17 May 1944

29 Mosquitoes attacked Berlin; none were lost.

18/19 May 1944

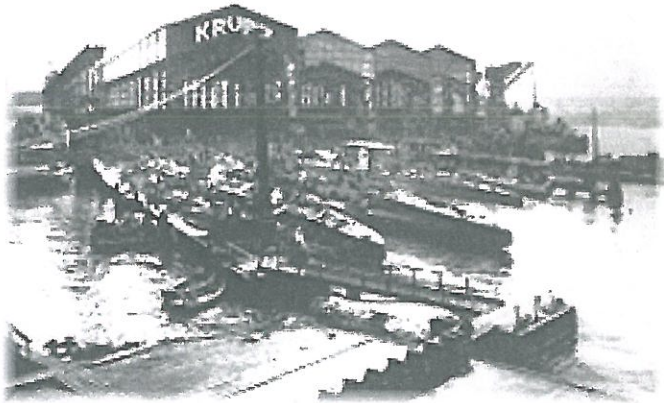
Oboe Tests

17 Mosquitoes on calibration tests to targets in France, 4 aircraft bombed Mondeville and 2 bombed Orly; others did not bomb. 7 R.C.M. aircraft also operated on this night. No aircraft lost.

Spær ubådene inde i Kiel Bugt

“F. Krupps Germaniawerft” i Kiel producerede ubåde på samlebånd

De nybyggede og reparererede ubåde fra *Krupp Germaniawerft* i Kiel skulle spærres inde, så de ikke kunne forene sig med de tyske ubåde fra Atlanterhavet og Middelhavet i et 2-frontsangreb på De

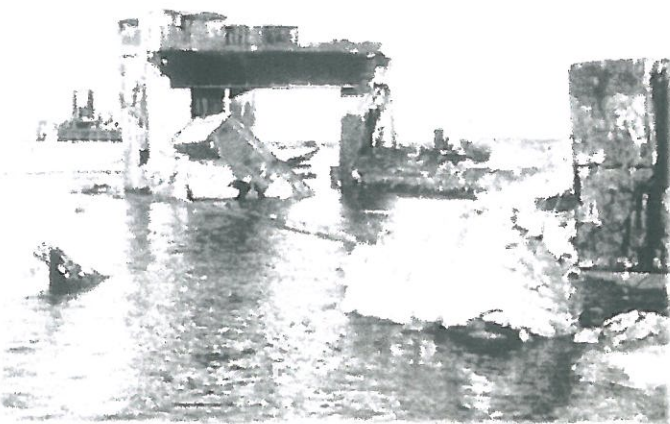

U-bådsbasen i Kiel: F. Krupp Germaniawerft AG, Kiel, byggede under krigen 130 ubåde. Det var fra Kiel, at et af de dristigste togter udgik. Den 14. oktober 1939 lykkedes det U-47 at trænge igennem u-bådsspærringen til den britiske flådebase, Scapa Flow på Orkney-øerne, hvor den sænkede slagskibet Royal Oak. 786 britiske søfolk omkom.

Allieredes landsætninger på invasionsstrandene i Normandiet den 6. juni 1944.

Derfor måtte ubådene fra Kiel sættes ud af spillet. Og det skulle ske, når de var på vej ud fra Kiel. For det var ikke muligt med bombeangreb at ødelægge Krupp-værftets produktionshaller, der lå beskyttet i bunkere, omgivet af 5 m tykt jern-armeret beton. De to største underjordiske

Den tyske u-bådsbase i Kiel var under konstant bombardement af RAF - og i januar 1945 lykkedes det at få ødelagt en bunker.

bunkere hed *Konrad* og *Killian*. Germaniawerft i Kiel stod højt på De Allieredes liste over bombemål - også fordi værftet producerede u-bådsmotorer til andre værfter.

Operationsordren for “Avernakø-Lancasteren” lød den 15. maj 1944 på at udlægge søminer i Kiel Bugt. Mineudlægning var en af LL 963's “specialiteter”. Besætningen havde tidligere udlagt miner ved Gedånsk Bugt (10/4), ved Bornholm og Pommerske Bugt (24/4) og Helgoland Bugt (11/5).

“Undervandsbådenes paradis” kaldtes månederne omkring årsskiftet 1941/42. I 1941 var den tyske ubådsflåde vokset til 250 fartøjer. 100 var i operativ tjeneste. De tyske værfter indførte 3-holdsskift og producerede nu døgnets 24 timer. Hver måned blev der leveret 15 nye ubåde.

England var i fare for at blive afskåret fra de livsnødvendige forsyninger fra USA, men situationen ændredes i månederne efter 7. december 1941, da USA var kommet med i krigen efter Japans angreb på Pearl Harbour.

Konvoj-systemet - hvor transportskibene sejlede i flok med destroyer-eksorte - samtidig med at bedre opsporingsmetoder ACDIC og Sonar blev taget i brug, betød at lykken i “Slaget om Atlanten” begyndte at vende til fordel for De Allierede.

Af alle værn i 2. verdenskrig led det tyske ubådsvæsen det relativt største tab. I alt var 1158 tyske ubåde i aktion. Tre fjerdele - 785 ubåde blev sænket. 30.000 u-bådsfolk mistede livet.

U-bådsproduktionen på Krupp Germaniawerft i Kiel 1935-45

Type/År	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	I alt
II B	7	7										14
VII A		4										4
VII B				4	7	4						15
VII C						9	10	16	14	9		58
VII C41										3		3
VII D							4	2				6
VII F									4			4
XB							3	2	2	1		8
XXIII										2	11	13
Wk 202									1	1		2
IvS (UA)					1							1
“Saldiray”					1							1
V 80						1						1
I alt:												130

• **Bemærk i den røde cirkel:** I de sidste 4 måneder af krigen formåede Krupp i Kiel at levere 11 nye u-både af XXIII-klassen. Et bevis på, hvor godt beskyttet produktionsanlæggene var.

Tæppebombning af storbyerne

Indblik

Hitler ville i 1940 "udradere" London i én storbrand" - De Allierede svarede igen mod tyske storbyer

Bombetogterne mod storbyerne er og var et højst kontroversielt emne, som også var et tilbagevendende tema under efterforskningen af LL 963's skæbne.

Den tyske fører, *Adolf Hitler* indledte 2. verdenskrig den 1. september 1939 med felttoget mod Polen. Luftwaffes bombefly lagde på tre uger hovedstaden Warszawa i ruiner.

Recepten blev fulgt i forbindelse med den tyske besættelse af Danmark den 9. april 1940.

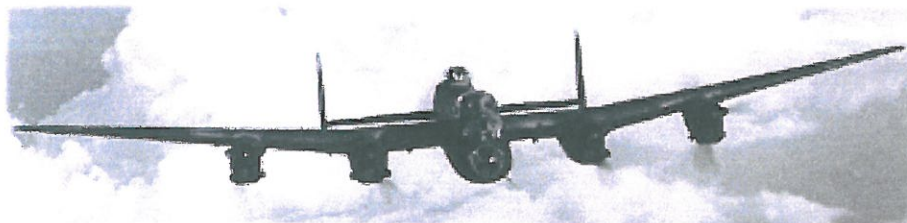
"Hvis ikke Danmark overgav sig, ville København blive bombet".

Det var ingen tom trussel. Bombeflyene sværmede i de tidlige morgentimer over København, mens Stauning-regeringen var på Amalienborg hos Kong

film om bombardementet af Warszawa blev vist. Danmark skulle ikke være i tvivl om, hvad der ventede. Filmen om Warszawa var i frisk erindring i morgentimerne den 9. april.

Allerede den 1. marts havde Hitler udstedt direktivet *"Weserübung"* - ordren til den tyske Wehrmacht om at besætte Danmark og Norge. Da Tyskland indledte offensiven i vest mod Frankrig, Holland, Belgien og Luxembourg den 10. maj 1940, kom et tysk bombefly - et Heinkel III - ud af kurs og bombede den tyske by Freiburg. Hitler lagde skylden på RAF - *"det var englænderne, der begyndte at bombe storbyernes civilbefolkning."* Glemte var åbenbart Warszawa.

I februar 1942 blev den britiske flyveofficer *Arthur Harris* chef for de britiske bombefly (*Bomber Command*). Han mente ikke, at præcisionsbombningerne mod tyske militære og industrielle mål kunne stå alene og organiserede de store tæppebombardementer af de tyske storbyer for at svække den menige tyskers moral.

Lancaster over Tyskland.

Christian den X for at tage stilling til Tysklands ultimatum.

I midten af marts havde danske top-politikere ved flere lejligheder været inviteret til filmforevisning på den tyske ambassade, hvor den tyske Uge-Revys

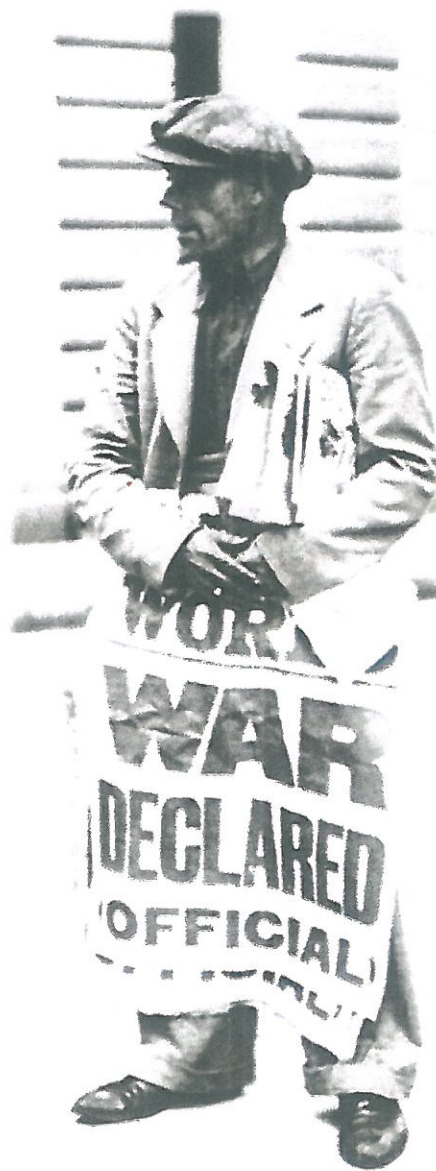

450 tyske bombemaskiner lagde 15. november 1940 Coventry og byens domkirke i ruiner.

Freiburg-myten holdt Hitlers propagandaminister *Goebbels* fast i. Så sent som i juni 1943 - ved en massebegravelse i Wuppertal henviste *Goebbels* til, at det var De Allierede, der begyndte terroren mod civilbefolkningen - i Freiburg.

Den tyske rustningsminister *Albert Speer* skriver i sine erindringer - efter De Allieredes bombning af Hamburg, *"at Hamburg i 1944 led den skæbne, som Hitler og chefen for det tyske luftvåben, rigsmarskal Göering havde tiltænkt London i 1940"*.

Under *"Slaget om England"* september-november 1940, da London i 57 nætter blev bombet af gennemsnitligt 200 tyske bombemaskiner, gik Luftwaffe på Hitlers ordre fra at bruge sprængbomber til fosforbomber - med det formål at *"udradere"* London i én storbrand.

Den 3. september 1939. En avissælger i London bringer budskabet om krigserklæringen, der indvarslede 2. verdenskrig.

Angrebet på Friedrichshafen

Mitchells fly ramt af flak, men nåede hjem til England

Den lille sydtyske by Frederichshafen ved bredden af Constance-søen, nær ved den schweiziske grænse, stod højt på RAFs prioriteringsliste for bombemål.

Årsag: Byen rummede maskinfabrikken "Maybach", der producerede motorer og gearkasser til de tyske tanks. Dertil kom Zeppelin-fabrikken, der producerede forskellige radar-systemer samt Donier Aircraft Company, som fabrikerede dele til V1 og V2-raketprogrammet.

De var nøgleindustrier for den tyske krigsindsats.

RAF besluttede i april 1944 at bombe Frederichshafen. For at være sikker på at få ram på fabrikkerne, skulle angrebet ske ved fuld-måne. Det ville gøre bombeflyene sårbare og oplagte mål for de tyske jagere.

På grund af Frederichshafens store betydning besluttedes det at løbe risikoen - til trods for, at RAF en måned tidligere havde lidt sit hidtil største tab - 95 nedskudte bombemaskiner ved angrebet på Nürnberg. For at forvirrer det tyske luftforsvar, gennemførtes samtidig to andre større angreb - mod jernbaneområderne ved Aulnoye og Montzen.

Ved 22-tiden den 27. april lettede 322 Lancasters fra Elsham Wolds - deriblandt "Avernakø-flyet" med kaptajn *K.W. Mitchell* ved roret. Stifinder-fly havde med lysbomber markeret målområdet,

inden hovedstyrken nåede frem i klart månelys. Angrebet kunne derfor udføres fra stor højde, fra 5-7 km. Den måneklare nat betød dog også, at de tyske jagere hurtigt nåede frem og skød 18 Lancasters ned, et tab 5,6 pct..

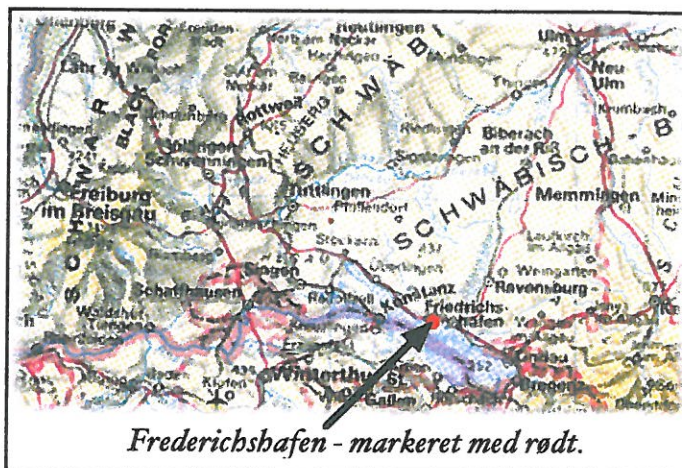
Mitchells Lancaster blev ramt af 88 mm flakskyts, men det lykkedes at bringe den svært beskadigede maskine hjem til England.

Mitchells kollega kaptajn *M.I. Cox's* Lancaster også fra Suadron 102 styrtede ved Langenschiltacht. To besætningsmedlemmer blev taget til fange¹, mens en tredje, den australske pilot *W.J. Parama* undgik tilfangetagelse.

Angrebet viste sig at være et af de mest succesfulde for Squadron 103. Der blev kastet 1234 tons bomber over målene. Maybach-fabrikken blev jævnet med jorden. Efter krigen

indrømmedes det fra officiel tysk side, at angrebet havde været det mest ødelæggende under hele krigen mod produktionen af tanks. 136 tyskere blev dræbt og 375 såret under angrebet. RAF mistede den nat i alt 35 bombemaskiner, fordelt på de tre togter.

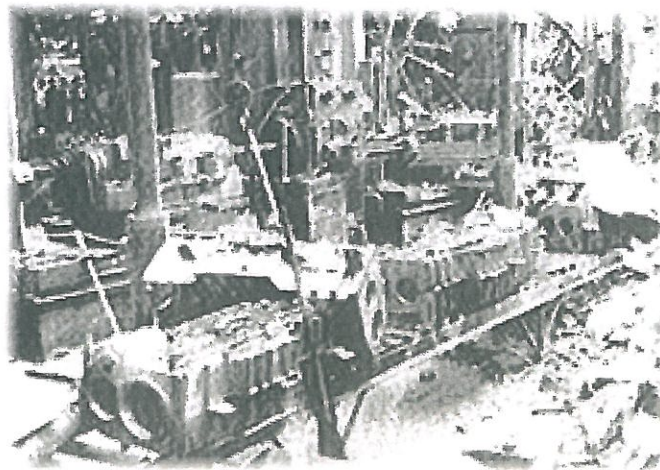
¹ At blive taget til fange i Tyskland var ikke ensbetydende med at have reddet livet. Den 25. marts 1944 blev 50 britiske officerer, der var flygtet fra Sagan-lejren, henrettet efter ordre fra Hitler.

Friedrichshafen - markeret med rødt.

En schweizisk fotograf tog dette billede fra strandbredden af Lake Constance. Det viser det igangværende bombardement af Friedrichshafen. De tyske lyskastere, spærreild og de engelske målmarkeringer i forgrunden ses tydeligt.

Maybach Maskinfabrikken i Frederichshafen efter bombardementet. Fabrikken producerede motorer og gearkasser til de tyske tanks - og var derfor et højt prioriteret mål for RAF.